

Posvätné Taoistické texty:

Tao te ťing

Kapitoly 42-58

Tao te ťing

Lao-c'

Tao plodí jedno,

jedno plodí dvě,

dvě plodí tři,

tři plodí všechny věci.

Každá z bytostí nese na svém

týle temnotu,

ve svém náručí objímá světlo.

Proudící životodárný dech

je uvádí v soulad.

To, čím lidé nejvíce

opovrhují, je siroba,

opuštěnost, nicotnost;

a přece je králové a velmoži

volí za své označení.

Neboť tak jako je možné

pozbyváním nabývat,

tak lze i nabýváním pozbyvat.

Čemu užili druzí,

učím i já:

vše, co je násilné a zpupné,

předčasně hyne.

To budiž základem

v mém učení.

Co je na světě nejpoddajnější,

podmaňuje to,

co je ve světě nejpevnější.

To, co není hmotné,

proniká to, co není prostupné.

To je, z čeho poznávám

prospěšnost nejednání.

Poučovat beze slov,

prospívat bez jednání.

Jen málokdo na světě

toho dosahuje.

Věhlas, nebo tvé já –

co je ti bližší?

Tvé já, nebo bohatství –

co je ti dražší?

Zisk, nebo ztráta –

je pro tebe zhoubnější?

Přílišná přilnutost nutně vede

k velkým výdajům.

Přílišná hrabivost nutně vede

k těžkým ztrátám.

Víš-li, kdy se uspokojit,

uvaruješ se potupy.

Víš-li, kdy se ustát,

uvaruješ se pohromy.

Jan tak lze dosáhnout

dlouhého trvání.

Nejvyšší dokonalost

se jeví jako nedostatečná,

její působení však

je bez konce.

Nejvyšší plnost se jeví

jako prázdnota,

její působení však je

bez vyčerpání.

Vrcholná přímost

vypadá jako pokřivenost,

vrcholná obratnost

vypadá jako nemotornost,

vrcholná výmluvnost

vypadá jako nevýřečnost.

Neklid přemáhá chlad,

klid přemáhá žár.

Jen čiré a klidné může být

mírou světa.

Vládne-li ve světě tao,

jezdeční koně se chovají

v ohradách,

aby hnojili a obdělávali pole.

Nevládne-li ve světě tao,

váleční koně se plemení

a potulují se ve stepích.

Není většího zločinu

než povolovat vášním.

Není většího neštěstí

než neznat míru.

Není větší pohromy

než bažit po zisku.

Protože znát míru,

kdy se spokojit,

znamená být trvale spokojen.

Je možno poznávat svět,

aniž vykročíme

ze svého domu.

Je možné pozorovat tao

nebes, aniž vyhlédneme

ze svého okna.

Čím déle kdo jde,

tím méně poznává.

Proto moudrý poznává vše –

aniž kam jde, rozlišuje vše –

aniž na něco hledí,

dovršuje vše –

aniž něco koná.

Kdo se soustřeďuje

na vzdělání,

den ze dne si více osvojuje;

kdo se soustřeďuje na tao,

den ze dne se více oprost'uje.

Postupným oprost'ováním

dospíváme nakonec

k nejednání.

Nejednáme-li, nezůstává nic,

co by nebylo vykonáno.

Svět lze získat

jen trvalým nevměšováním.

Kdo se vměšuje,

nikdy nemůže získat svět.

Moudrý zůstává

bez trvalé přilnutosti,

srdce všech lidí činí

svým srdcem.

K dobrému jsem dobrý,

k nedobrému jsem

také dobrý;

tak prosazuji dobro.

K věrnému jsem věrný,

k nevěrnému jsem také

dobrý; tak prosazuji věrnost.

Moudrý – ve vztahu ke světu

– zůstává plachý a uzavřený,

své srdce však rozšiřuje

na celý svět.

Na to, k čemu všichni

upírají zrak i sluch,

hledí moudrý shovívavě

jako na dětinskost.

Vstupujeme do zrození,

vcházíme do smrti.

Ti, kdo směřují do zrození,

jsou tři z deseti.

Ti, kdo směřují do smrti,

jsou tři z deseti.

Ti ze zrozených,

kteří se řítí do oblasti smrti,

jsou rovněž tři z deseti.

Proč je tomu tak?

Protože nadměrně žijí

svůj život.

Slyšel jsem, že ten,

kdo správně řídí svůj život,

procházíje pustinou –

nesetká se s nosorožcem
ani s tygrem;
procházejte bitvou –
nesrazí se
se zbraní ani štítem.
Nosorožec nemá,
kam by vrazil svůj roh,
tygr nemá,
kam by zatnul své drápy,
zbraň nemá,
kam by zapustila své ostří.
Proč je tomu tak?
Protože pro něj neexistuje
oblast smrti.
Tao vše plodí, ctnost vše živí,
realizuje a ztvárňuje vše,
posiluje a dovršuje vše.
Proto mezi bytostmi
není jediná,
jež by neměla úctu k tao
a vážnost k ctnosti.
Úcta k tao
a vážnost k ctnosti
není nikým přikazována,
vyplývá trvale
z jejich přirozenosti.
Tao vše plodí, ctnost vše živí,
dává růst, vychovává
a dovršuje, vede ke zralosti,
vyživuje a ochraňuje.
Vytvářet – a nevlastnit,
působit – a nezáviset,
být v čele – a neovládat.
To je, co se nazývá
tajemnou ctností.
Existuje začátek světa (Tao);
lze jej nazvat
matkou veškerenstva.
Kdo zná matku,
poznává podle ní i děti.
Když člověk ví,
že je dítětem své matky
a chrání
vlastnosti matky,
které mu náleží,
na konci svého života
bude bez všeho nebezpečí.
Kdo se uzavírá vnějšku
a zamyká brány
(svých smyslů),

zůstává do konce života
bez pohromy.
Kdo se otevírá vnějšku a
pachtí za svými záležitostmi,
zůstává do konce života
bez pomoci.
Vnímat nepatrné
znamená být osvícený;
chránit v sobě slabé
znamená být silný.
Používejte jeho světla,
obnovujte jeho osvícenost
a neuvedete se od zkázy.
Tomu se říká
sledovat věčnost.
Kdybych měl být jen omezen
nadání a kráčel cestou
velkého tao,
jediného bych se bál:
rozpínavě jednat.
Cesta velkého tao je zcela
rovná a prostá, lidé však
volí raději nerovné stezky.
Mít paláce
přeplněné nádherou,
ale pole zarostlá býlím
a sýpky zející prázdnotou –
oblékat přepychová roucha
a k opasku připínat
ostré meče –
žít v nadbytku jídla
a pítí uprostřed přepychu
a bohatství –
tomu se říká chvástat se
lupičstvím!
A to rozhodně není
cesta velkého tao!
Co je dobře vkořeněno,
nedá se vytrhnout.
Co je dobře uchopeno,
nemůže se vymknout.
Pak oběti,
přinášené předkům syny
a vnuky, mohou trvat
bez přestání.
Budeš-li to pěstovat v sobě,
tvá ctnost bude opravdová;
budeš-li to pěstovat v rodině,
tvá ctnost bude hojná;
budeš-li to pěstovat v obci,

tvá ctnost bude oplývající;
budeš-li to pěstovat v zemi,
tvá ctnost bude všeobsáhlá;
budeš-li to pěstovat ve světě,
tvá ctnost
bude všepronikající.
Proto: Pohlížej na sebe
jako na druhé, na svou rodinu
jako na rodiny druhých,
na svou obec
jako na obec druhých
na svou zemi jako na zemi
druhých, na svou říši
jako na říši druhých.
Kterak vím,
že takto je tomu ve světě?
Právě na základě tohoto.
Kdo v sobě uchovává
plnost ctnosti, je podoben
novorozenému děcku:
jedovatý plaz
a hmyz ho nezasáhne,
divoká zvěř ho nenapadne,
dravý pták ho neuchvátí.
Ač má kosti slabé
a svaly měkké,
jeho stisk je pevný.
Ač nezná
spojení dvou pohlaví,
jeho plodivá síla je dokonalá,
neboť obsahuje
plnost vitality.
Ač celý den vzlyká a křičí,
jeho hlas nezhrubne,
neboť obsahuje
plnost souladu.
Znát plnost souladu
znamená věčnost.
Znát věčnost znamená
osvícenost.
Zvyšovat nadměrně svůj
život znamená zhoubu.
Podrobovat mysl vášni
znamená zvlí.
Co je příliš silné,
počne uvadat a chátrat
a to je pro tao.
Co je proti tao,
předčasně zaniká.
Ten, kdo zná tao, nemluví;

ten, kdo mluví, nezná ho.
Uzavírat se vnějšku,
zamykat brány
(svých smyslů!)
Zmírňovat svou ostrost,
pořádat svůj chaos,
tlumit svou zář,
ztotožňovat se
s vlastním prachem.
To se nazývá „tajemstvím
stejnosti“.
Proto zde nemůže být
přilnutosti – a tedy ani
odcizení; nemůže zde být
ziskuchtivosti – a tedy ani
poškození; nemůže zde být
povyšování –
a tedy ani ponižování.
Proto je to tím nejvzácnějším
na světě.
Spravuj zemi s opravdovostí,
získávej svět nevměšováním.
Odkud vím,
že tomu tak má být?
Odtud:
Čím více je ve světě
zákazů a záповědí,
tím více lid chudne.
Čím více je ostrých nástrojů
mezi lidem,
tím více je zmatků v zemi.
Čím více chytrosti
a obratnosti má člověk,
tím více vzniká výmyslů
a výstředností.
Čím více se vydává
zákonů a nařízení,
tím více je zlodějů a lupičů.
Proto praví moudrý:
Já nezasahuji –
a lid se sám rozvíjí;
setrávám v klidu a tichu –
a lid se sám napravuje;
nevměšuji se – a lid sám
do sebe prospívá;
nic si nežádám – a lid sám
si uchovává jednoduchost.
Je-li vláda mírná a nevtíravá,
je lid prostý a počestný.
Je-li vláda ostrá a podezíravá,

lid je lstivý a úskočný.
Štěstí, žel, vyrůstá z neštěstí!
Neštěstí, žel,
skrývá se ve štěstí!
Kdo rozpozná
jejich krajní meze?
Nemožnost je zastavit?
Tak se opravdovost
zvrací v prohnanost,
dobrota se zvrací v šalebnost.
Pobloudilost lidská
trvá věru od nepaměti!
Proto moudrý
může být příkrý,
aniž ubližuje,
může být ostrý, aniž zraňuje,
může být přímý,
aniž omezuje,
může zářit, aniž oslňuje.